

Европейските библиотеки и предизвикателствата на електронното публикуване

Обществото е пред прага на големи промени. Информационните носители и пазарът на информацията се трансформират. Това е едно от големите предизвикателства на нашето общество. За Европа то означава както нови възможности, така и заплахи.

Задачата на европейските политици е да гарантират свободния достъп до информация, образование, култура, развлечения и съдържание за всички европейски граждани чрез обществените услуги. Пазарът може да бъде конкурентноспособен и иновативен, ако разчита на добре образовани и информирани граждани.

Библиотеките осигуряват безплатен достъп до съдържание, информация и култура за всички европейски граждани. Но сегашната законодателна рамка им пречи да изпълняват тези основни услуги за нашето общество в дигиталната епоха. Това в особено силна степен се отнася за развитието на пазара на електронните книги.

1. Обикновено по силата на т.н. „изчерпване на правото на разпространение след първата продажба“, библиотеките купуват публикувани произведения, напр. книги, от книготърговска фирма, след което предоставят закупените екземпляри за заемане от ползвателите. В дейността на библиотеките няма намеса в правата на автора (или носителя на други права). Съгласно приетата политика за развитие на колекциите си библиотеката решава кои книги да закупи и да ги предостави за обществено заемане.
2. При електронните книги обаче, тъй като електронното заемане е услуга, а не закупуване, концепцията за изчерпване на правото за разпространение не е приложима. Библиотеката може само да придобие дигитален обект, електронна книга или електронно списание, като подпише лицензионно споразумение с автора (или носителя на други сродни права). Носителите на интелектуални права са свободни да решават дали искат да дадат достъп до определено произведение и да определят условията за такъв достъп. Последницата е, че политиката за развитие на библиотечните колекции започва да се определя от издателя, а не от библиотеката.
3. Значителна и неприемлива промяна според нас е, когато политиката за развитие на библиотечните колекции се решава от издателите и свободният достъп за европейските граждани зависи от тях.
Предизвикателството е да се намери решение на този проблем.

Затова EBLIDA предлага:

- а) да се приеме Споразумение с Федерацията на европейските издатели за приемане на „модел на лицензиране, които гарантират добросъвестно използване“ на произведенията;
- б) да се осъвремени режимът за авторското право на е-книги, е-заемане и е-съдържание, за да могат библиотеките да продължат да изпълняват услугите си за всички европейски граждани.

Европейското бюро на библиотечните, информационните и документационните асоциации (EBLIDA) е независима организация на библиотечните, информационните, документационните и архивните асоциации и институти в Европа.